

BIBLIOTHECA LATINA · TEXTUS LATINUS

Saturae

Aulus Persius Flaccus

Texto latino: *Juvenal and Persius (Loeb Classical Library)*, ed. G. G. Ramsay
(Londres / Nova York: William Heinemann / G. P. Putnam's Sons, 1918)

<https://oaleffemanuel.github.io/bibliotheca-latina/leituras/persius-saturae.html>

Fonte e licença

Texto latino: Juvenal and Persius (Loeb Classical Library), ed. G. G. Ramsay (Londres / Nova York: William Heinemann / G. P. Putnam's Sons, 1918). Transcrição digital: Perseus Digital Library, Tufts University (PerseusDL/canonical-latinLit), CC BY-SA 4.0. Adaptação de formato (texto, PDF, EPUB) pela Bibliotheca Latina, distribuída sob a mesma licença CC BY-SA 4.0.

Licença: **CC BY-SA 4.0** (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pt-br>). Você pode copiar, redistribuir e adaptar este arquivo, dando o crédito acima e mantendo a mesma licença.

Transcrição: <https://github.com/PerseusDL/canonical-latinLit/blob/128a05a-fa9cc7179ab18f8d05f78a9f1dd50e415/data/phi0969/phi001/phi0969.phio01.perseus-lat2.xml>

Alterações em relação à fonte

- Notas do editor e variantes do aparato crítico omitidas (material editorial, não texto latino).
- Acréscimos do editor entre < >, supressões propostas pelo editor entre [], lacunas como * * *, como na edição impressa.
- Correções de digitalização marcadas pela Perseus (<choice>/<corr>) aplicadas; abreviaturas mantidas como impressas.
- Grafia, maiúsculas, u/v, pontuação e ordem do texto mantidas como na edição; nenhuma modernização.
- Espaços e quebras de linha do arquivo XML normalizados; numeração de livros, capítulos, seções e versos preservada.

Omitido: notas e aparato crítico do editor; introduções, comentários e traduções da edição impressa; tradução inglesa da edição bilíngue.

Gerado em 2026-10-18 pela Bibliotheca Latina. O texto latino não foi modernizado nem resumido.

Prologus

- ¹ Nec fonte labra prolui caballino
nec in bicipiti somniasse Parnaso
memini, ut repente sic poeta prodirem.
Heliconidasque pallidamque Pirenen
⁵ illis remitto, quorum imagines lambunt
hederae sequaces: ipse semipaganus
ad sacra vatum carmen adfero nostrum.
quis expedivit psittaco suum chaere,
picamque docuit verba nostra conari?
¹⁰ magister artis ingenique largitor
venter, negatas artifex sequi voces;
quod si dolosi spes refulserit nummi,
corvos poetas et poetridas picas
cantare credas Pegaseium nectar.

Satura I

- ¹ O curas hominum, o quantum est in rebus inane!
quis leget haec? min tu istud ais? nemo hercule. nemo?
vel duo vel nemo. turpe et miserabile! quare?
ne mihi Polydamas et Troiades Labeonem
⁵ praetulerint? nugae. non, si quid turbida Roma
elevator, accedas examenque improbum in illa
castiges trutina, nec te quaesiveris extra,
nam Romae quis non—ali, si fas dicere—sed fas
tunc cum ad canitiem et nostrum istud vivere triste
¹⁰ aspexi ac nucibus facimus quaecumque relictis,
cum sapimus patruos; tunc tunc ignoscite; (nolo:
quid faciam? sed sum petulanti splene) cacinno.

Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber,
 grande aliquid, quod pulmo animae praelargus anhelet.
¹⁵ scilicet haec populo pexusque togaque recenti
 et natalicia tandem cum sardonyche albus
 sede leges celsa, liquido cum plasmate guttur
 mobile conlueris, patranti fractus ocello.
 tunc neque more probo videas nec voce serena
²⁰ ingentis trepidare Titos, cum carmina lumbum
 intrans et tremulo scalpuntur ubi intima versu,
 tun, vetule, auriculis alienis colligis escas,
 auriculis, quibus et dicas cute perditus ohe?
 quo didicisse, nisi hoc fermentum et quae semel intus
²⁵ innata est rupto iecore exierit caprificus?
 en pallor seniumque! o mores, usque adeone
 scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
 at pulchrum est digito monstrari et dicier hic est;
 ten cirratorum centum dictata fuisse
³⁰ pro nihilo pendes? ecce inter pocula quaerunt
 Romulidae saturi, quid dia poemata narrent;
 hic aliquis, cui circum umeros hyacinthina laena est,
 rancidulum quiddam balba de nare locutus
 Phyllidas, Hypsipylas, vatum et plorabile siquid,
³⁵ eliquat ac tenero subplantat verba palato.
 adsensere viri: nunc non cinis ille poetae
 felix? non levior cippus nunc inprimit ossa?
 laudant convivae: nunc non e manibus illis,
 nunc non e tumulto fortunataque favilla
⁴⁰ nascentur violae? rides, ait, et nimis uncis
 naribus indulges, an erit qui velle recuset
 os populi meruisse et cedro digna locutus
 linquere nec scombros metuentia carmina nec tus?

Quisquis es, o modo quem ex adverso dicere feci,
⁴⁵ non ego cum scribo, si forte quid aptius exit,
 quando haec rara avis est, si quid tamen aptius exit,
 laudari metuam; neque enim mihi cornea fibra est.
 sed recti finemque extremumque esse recuso
 euge tuum et belle. nam belle hoc excute totum:
⁵⁰ quid non intus habet? non hic est Ilias Atti
 ebria veratro? non siqua elegidia crudi
 dictarunt procres? non quidquid denique lectis
 scribitur in citreis? calidum scis ponere sumen,
 scis comitem horridulum trita donare lacerna,
⁵⁵ et verum inquis amo, verum mihi dicite de me.
 qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi, calve,
 pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.
 o Iane, a tergo quem nulla ciconia pinsit,
 nec manus auriculas imitari mobilis albas,
⁶⁰ nec linguae quantum sitiatis canis Apula tantum!
 vos, o patricius sanguis, quos vivere fas est
 occipiti caeco, posticae occurrere sannae.
 quis populi sermo est? quis enim, nisi carmina molli
 nunc demum numero fluere, ut per leve severos
⁶⁵ effundat iunctura unguis? scit tendere versum
 non secus ac si oculo rubricam derigat uno.
 sive opus in mores, in luxum, in prandia regum
 dicere, res grandes nostro dat Musa poetae.
 ecce modo heroas sensus adferre videmus
⁷⁰ nugari solitos graece, nec ponere lucum
 artifices nec rus saturum laudare, ubi corbes
 et focus et porci et fumosa Palilia faeno,
 unde Remus sulcoque terens dentalia, Quinti.
 cum trepida ante boves dictatorem induit uxor

⁷⁵ et tua aratra domum lictor tulit: euge poeta!
 est nunc Brisaei quem venosus liber Acci,
 sunt quos Pacuviusque et verrucosa moretur
 Antiopa, aerumnis cor luctificabile fulta.
 hos pueris monitus patres infundere lippos
⁸⁰ cum videas, quaerisne unde haec sartago loquendi
 venerit in linguas, unde istud dedecus, in quo
 trossulus exultat tibi per subsellia levis?
 Nilne pudet capiti non posse pericula cano
 pellere, quin tepidum hoc optes audire decenter?
⁸⁵ fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina vasis
 librat in antithetis, doctas posuisse figuras
 laudatur: bellum hoc. hoc bellum? an, Romule, ceves?
 men moveat? quippe et, cantet si naufragus, assem
 protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictum
⁹⁰ ex umero portes? verum, nec nocte paratum,
 plorabit qui me volet incurvasse querella.
 Sed numeris decor est et iunctura addita crudis.
 claudere sic versum didicit Berecynthia Attis
 et qui caeruleum dirimebat Nerea delphin;
⁹⁵ sic costam longo subduximus Appennino.
 arma virum! nonne hoc spumosum et cortice pingui,
 ut ramale vetus vegrandi subere coctum?
 quidnam igitur tenerum et laxa cervice legendum?
 torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
¹⁰⁰ et raptum vitulo caput ablatura superbo
 Bassaris, et lyncem Maenas flexura corymbis
 euhion ingeminat, reparabilis adsonat echo!
 haec fierent, si testiculi vena ulla paterni
 viveret in nobis? summa delumbe saliva
¹⁰⁵ hoc natat in labris, et in udo est Maenas et Attis,

nec pluteum caedit nec demorsos sapit unguis.
 Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 auriculas? vide sis ne maiorum tibi forte
 limina frigescant: sonat hic de nare canina
¹¹⁰ littera. per me equidem sint omnia protinus alba;
 nil moror: euge! omnes, omnes bene, mirae eritis res!
 hoc iuvat? hic inquis veto quisquam faxit oletum.
 pingue duos anguis: pueri, sacer est locus, extra
 meite: discedo. secuit Lucilius urbem, te Lupe,
¹¹⁵ te Muci, et genuinum fregit in illis;
 omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
 tangit et admissus circum praecordia ludit,
 callidus excusso populum suspendere naso:
 men muttire nefas? nec clam? nec cum scrobe? nusquam?
¹²⁰ hic tamen infodiam. vidi, vidi ipse, lihelle:
 auriculas asini quis non habet? hoc ego opertum,
 hoc ridere meum, tam nil, nulla tibi vendo
 Iliade. audaci quicumque adflate Cratino
 iratum Eupolidem praegrandi cum sene palles,
¹²⁵ aspice et haec, si forte aliquid decoctius audis.
 inde vaporata lector mihi ferveat aure,
 non hic qui in crepidas Graiorum ludere gestit
 sordidus et lusco qui possit dicere lusce
 sese aliquem credens, Italo quod honore supinus
¹³⁰ fregerit heminas Arrcti aedilis iniquas,
 nec qui abaco numeros et secto in pulvere metas
 scit risisse vafer, multum gaudere paratus,
 si cynico barbam petulans nonaria vellat.
 his mane edictum, post prandia Calliroen do.

Satura II

- ¹ hunc, Macrine, diem numera meliore lapillo,
qui tibi labentis apponit candidus annos,
funde merum Genio, non tu prece poscis emaci
quae nisi seductis nequeas committere divis.
- ⁵ at bona pars procerum tacita libabit acerra;
haut cuivis promptum est murmurque humilesque susurros
tollere de templis et aperto vivere voto.
mens bona, fama, fides haec clare et ut audiat hospes;
illa sibi introrsum et sub lingua murmurat: o si
- ¹⁰ ebulliat patruus, praeclarum funus! et o si
sub rastro crepet argenti mihi seria dextro
Hercule! pupillumve utinam, quem proximus heres
inpello, expungam! namque est scabiosus et acri
bile tumet. Nerio iam tertia conditur uxor!
- ¹⁵ haec sancte ut poscas, Tiberino in gurgite mergis
mane caput bis terque et noctem flumine purgas?
Heus age, responde (minimum est quod scire laboro):
de Iove quid sentis? estne ut praeponere cures
hunc— cuinam? cuinam? vis Staio? an scilicet haeres?
- ²⁰ quis potior iudex puerisve quis aptior orbis?
hoc igitur, quo tu Iovis aurem impellere temptas,
dic agedum Staio: pro Iuppiter! o bone, clamet,
Iuppiter! at sese non clamet Iuppiter ipse?
ignovisse putas, quia, cum tonat, ocus ilex
- ²⁵ sulphure discutitur sacro quam tuque domusque?
an quia non fibris ovium Ergennaque iubente
triste iaces lucis evitandumque bidental,
idcirco stolidam praebet tibi vellere barbam
Iuppiter? aut quidnam est qua tu mercede deorum
- ³⁰ emeris auriculas? pulmone et lactibus unctis?

Ecce avia aut metuens divum matertera cunis
 exemit puerum, frontemque atque uda labella
 infami digito et lustralibus ante salivis
 expiat, urentis oculos inhibere petita;
³⁵ tunc manibus quatit et spem macram supplice voto
 nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in aedis:
 hunc optent generum rex et regina; puellae
 hunc rapiant; quidquid calcaverit hic, rosa fiat.
 ast ego nutrici non mando vota; negato,
⁴⁰ Iuppiter, haec illi, quamvis te albata rogarit!
 Poscis opem nervis corpusque fidele senectae,
 esto, age; sed grandes patinae tucetaque crassa
 adnuere his superos vetuere Iovemque morantur.
 Rem struere exoptas caeso bove Mercuriumque
⁴⁵ accersis fibra: da fortunare penatis,
 da pecus et gregibus fetum! quo pessime, pacto,
 tot tibi cum in flammis iunicum omenta liquescant?
 et tamen hic extis et opimo vincere ferto
 intendit: iam crescit ager, iam crescit ovile,
⁵⁰ iam dabitur, iam iam —donec deceptus et exspes
 nequiquam fundo suspiret nummus in imo.
 Si tibi crateras argenti incusaque pingui
 auro dona feram, sudes et pectore laevo
 excutiat guttas laetari praetrepidum cor.
⁵⁵ hinc illud subiit, auro sacras quod ovato
 perducis facies; nam fratres inter aenos
 somnia pituita qui purgatissima mittunt
 praecipui sunt sitque illis aurea barba,
 aurum vasa Numae Saturniaque impulit aera
⁶⁰ Vestalesque urnas et Tuscum fictile mutat.
 O curvae in terris animae et caelestium inanis!

quid iuvat hoc, templis nostros immittere mores
et bona dis ex hac scelerata ducere pulpa?
haec sibi corrupto casiam dissolvit olivo,
⁶⁵ et Calabrum coxit vitiato murice vellus;
haec bacam conchae rasisse et stringere venas
ferventis massae crudo de pulvere iussit.
peccat et haec, peccat, vitio tamen utitur, at vos
dicite, pontifices: in sancto quid facit aurum?
⁷⁰ nempe hoc quod Veneri donatae a virgine pupae.
quin damus id superis, de magna quod dare lance
non possit magni Messalae lippa propago:
compositum ius fasque animo sanctosque recessus
mentis et incoctum generoso pectus honesto.
⁷⁵ haec cedo ut admoveam templis, et farre litabo.

Satura III

¹ nempe haec adsidue? iam clarum mane fenestras
intrat et angustos extendit lumine rimas;
stertimus, indomitum quod despumare Falernum
sufficiat, quinta dum linea tangitur umbra,
⁵ en quid agis? siccas insana canicula messes
iam dudum coquit et patula pecus omne sub ulmo est
unus ait comitum. verumne? itan? ocius adsit
huc aliquis, nemon? turgescit vitrea bilis:
findor ut Arcadiae pecuaria rudere credas,
¹⁰ iam liber et positus bicolor membrana capillis
inque manus chartae nodosaeque venit harundo;
tunc querimur crassus calamo quod pendeat umor,
nigra set infusa vanescit sepia lymphae;
dilutas querimur gemit quod fistula guttas.
¹⁵ O miser inque dies ultra miser, hucine rerum

venimus? aut cur non potius teneroque columbo
 et similis regum pueris pappare minutum
 poscis et iratus mammae lallare recusas?
 An tali studeam calamo? cui verba? quid istas
²⁰ succinis ambages? tibi luditur. effluis amens,
 contemnere: sonat vitium percussa maligne
 respondet viridi non cocta fidelia limo.
 udum et molle lutum es, nunc nunc properandus et acri
 fingendus sine fine rota. sed rure paterno
²⁵ est tibi far modicum, purum et sine labe salinum
 (quid metuas?) cultrixque foci segura patella,
 hoc satis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
 stemmate quod Tusco ramum millesime ducis
 censoremve tuum vel quod trabeate salutas?
³⁰ ad populum phaleras! ego te intus et in cute novi.
 non pudet ad morem discincti vivere Nattae?
 sed stupet hic vitio et fibris increvit opimum
 pingue, caret culpa, nescit quid perdat, et alto
 demersus summa rursus non bullit in unda.
³⁵ Magne pater divum, saevos punire tyrannos
 haut alia ratione velis, cum dira libido
 moverit ingenium ferventi tincta veneno:
 virtutem videant intabescantque relictas,
 anne magis Siculi gemuerunt aera iuvenci,
⁴⁰ et magis auratis pendens laquearibus ensis
 purpureas subter cervices terruit, imus
 imus praecipites quam si sibi dicat et intus
 palleat infelix quod proxima nesciat uxor?
 Saepe oculos, memini, tangebam parvus olivo,
⁴⁵ grandia si nollem morituri verba Catonis
 dicere non sano multum laudanda magistro,

quae pater adductis sudans audiret amicis,
 iure etenim id summum, quid dexter senio ferret
 scire erat in voto, damnosa canicula quantum
⁵⁰ raderet, angustae collo non fallier orcae,
 neu quis callidior buxum torquere flagello.
 Haut tibi inexpertum curvos deprendere, mores,
 quaeque docet sapiens bracteis inlita Medis
 porticus, insomnis quibus et detonsa iuventus
⁵⁵ invigilat siliquis et grandi pasta polenta;
 et tibi, quae Samios diduxit littera ramos,
 surgentem dextro monstravit limite callem;
 stertis adhuc? laxumque caput conpage soluta
 oscitat hesternum dissutis undique malis?
⁶⁰ est aliquid quo tendis, et in quod derigis arcum?
 an passim sequeris corvos testaque lutoque,
 securus quo pes ferat, atque ex tempore vivis?
 Elleborum frustra, cum iam cutis aegra tumebit,
 poscentis videas: venienti occurrere morbo,
⁶⁵ et quid opus Cratere magnos promittere montis?
 discite et, o miseri, causas cognoscite rerum:
 quid sumus et quidnam victuri gignimur, ordo
 quis datus aut metae qua mollis flexus et unde,
 quis modus argento, quid fas optare, quid asper
⁷⁰ utile nummus habet, patriae carisque propinquis
 quantum elargiri deceat, quem te deus esse
 iussit et humana qua parte locatus es in re;
 disce, nec invideas quod multa fidelia putet
 in locuplete penu defensis pinguibus Vmbris,
⁷⁵ et piper et pernae, Marsi monumenta cluentis,
 maenaeque quod prima nondum defecerit orca.
 Hic aliquis de gente hircosa centurionum

dicat: quod sapio, satis est mihi. non ego curo
 esse quod Arcesilas aerumnosique Solones
⁸⁰ obstipo capite et figentes lumine terram,
 murmura cum secum et rabiosa silentia rodunt
 atque exporrecto trutinantur verba labello,
 aegroti veteris meditantēs somnia, gigni
 de nihilo nihilum, in nihilum nil posse reverti,
⁸⁵ hoc est quod palles? cur quis non prandeat hoc est?
 his populus ridet, multumque torosa iuventus
 ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.
 Inspice, nescio quid trepidat mihi pectus et aegris
 faucibus exsuperat gravis halitus, inspice sodes
⁹⁰ qui dicit medico, iussus requiescere, postquam
 tertia conpositas vidit nox currere venas,
 de maiore domo modice sitiēte lagoena
 lenia loturo sibi Surrentina rogavit.
 heus bone, tu palles. nihil est. videas tamen istuc,
⁹⁵ quidquid id est: surgit tacite tibi lutea pellis.
 at tu deterius palles. ne sis mihi tutor.
 iam pridem hunc sepeli: tu restas. perge, tacebo.
 turgidus hic epulis atque albo ventre lavatur,
 gutture sulpureas lente exhalante mefites.
¹⁰⁰ sed tremor inter vina subit calidumque trientem
 excutit e manibus, dentes crepuere refecti,
 uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
 hinc tuba, candelae, tandemque beatulus alto
 conpositus lecto crassisque lutatus amomis
¹⁰⁵ in portam rigidas calces extendit, at illum
 hesterni capite induto subiere Quirites.
 Tange, miser, venas et pone in pectore dextram,
 nil calet hic. summosque pedes attinge manusque:

non frigent. visa est si forte pecunia sive
¹¹⁰ candida vicini subrisit molle puella,
cor tibi rite salit? positum est algente catino
durum olus et populi cribro decussa farina:
temptemus fauces; tenero latet ulcus in ore
putre, quod haut deceat plebeia radere beta.
¹¹⁵ alges, cum excussit membris timor albus aristas;
nunc face supposita fervescit sanguis et ira
scintillant oculi, dicisque facisque quod ipse
non sani esse hominis non sanus iuret Orestes.

Satura IV

¹ Rem populi tractas? barbatum haec crede
magistrum dicere, sorbitio tollit quem dira cicutae.
quo fretus? dic hoc, magni pupille Pericli,
scilicet ingenium et rerum prudentia velox
⁵ ante pilos venit, dicenda tacendave calles.
ergo ubi commota fervet plebecula bile,
fert animus calidae fecisse silentia turbae
maiestate manus, quid deinde loquere? Quirites,
hoc puta non iustum est; illud male, rectius illud.
¹⁰ scis etenim iustum gemina suspendere lance
ancipitis librae, rectum discernis ubi inter
curva subit vel cum fallit pede regula varo,
et potis es nigrum vitio praefigere theta.
quin tu igitur, summa nequiquam pelle decorus,
¹⁵ ante diem blando caudam iactare popello
desinis, Anticyras melior sorbere meracas?
Quae tibi summa boni est? uncta vixisse patella
semper et adsiduo curata cuticula sole?
expecta, haut aliud respondeat haec anus. i nunc,

²⁰ Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus. esto,
 dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
 cum bene discincto cantavcrit ocima vernae.
 Vt nemo in sese temptat descendere, nemo,
 sed praecedenti spectatur mantica tergo!
²⁵ quaesieris nostin Vettidi praedia? cuius?
 dives arat Curibus quantum non miluus errat.
 hunc ais, hunc dis iratis genioque sinistro,
 qui, quandoque iugum perfusa ad compita figit,
 seriolae veterem metuens deradere limum,
³⁰ ingemit hoc bene sit tunicatum cum sale mordens
 caepe, et farrata pueris plaudentibus olla
 pannosam faecem morientis sorbet aceti?
 at si unctus cesses et figas in cute solem,
 est prope te ignotus, cubito qui tangat et acre
³⁵ despuat: hi mores! penemque arcanaque lumbi
 runcantem populo marcentis pandere vulvas!
 tunc cum maxillis balanatum gausape pectas,
 inguinibus quare detonsus gurgulio extat?
 quinque palaestritae licet haec plantaria vellant
⁴⁰ elixasque nates labefactent forcipe adunca,
 non tamen ista filix ullo mansuescit aratro. '
 Caedimus inque vicem praebeamus crura sagittis,
 vivitur hoc pacto, sic novimus, ilia subter
 caecum vulnus habes, sed lato balteus auro
⁴⁵ praetegit. ut mavis, da verba et decipe nervos,
 si potes. Egregium cum me vicinia dicat,
 non credam? viso si palles, inprobe, nummo,
 si facis in penem quidquid tibi venit, amarum
 si puteal multa cautus vibice flagellas,
⁵⁰ nequiquam populo bibulas donaveris aures.

respue quod non es, tollat sua munera cerdo;
tecum habita: notis quam sit tibi curta supellex.

Satura V

- ¹ Vatibus hic mos est, centum sibi poscere voces,
centum ora et linguas optare in carmina centum,
fabula seu maesto ponatur hianda tragoedo,
vulnera seu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
- ⁵ Quorsum haec? aut quantas robusti carminis offas
ingens, ut par sit centeno gutture niti?
grande locuturi nebulas Helicone legunto,
si quibus aut Prognos aut si quibus olla Thyestae
fervebit saepe insulso cenanda Glyconi.
- ¹⁰ tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino,
folle premis ventos, nec clauso murmure raucus
nescio quid tecum grave cornicaris inepte,
nec seloppo tumidas intendis rumpere buccas.
verba togae sequeris iunctura callidus acri,
- ¹⁵ ore teres modico, pallentis radere mores
doctus et ingenuo culpam deligere ludo.
hinc trahe quae dicis mensasque relinque Mycenis
cum capite et pedibus plebemque prandia noris.
Non equidem hoc studeo, pullatis ut mihi nugis
- ²⁰ pagina turgescat dare pondus idonea fumo.
secrete loquimur, tibi nunc hortante Camena
excutienda damus praecordia, quantaque nostrae
pars tua sit, Cornute, animae, tibi, dulcis amice,
ostendisse iuvat, pulsa dinoscere cautus
- ²⁵ quid solidum crepet et pictae tectoria linguae.
hic ego centenas ausim deposcere fauces,
ut quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,

voce traham pura, totumque hoc verba resignent
quod latet arcana non enarrabile fibra.

- ³⁰ Cum primum pavido custos mihi purpura cessit
bullaque subcinctis Laribus donata pependit,
cum blandi comites totaque impune Subura
permisit sparsisse oculos iam candidus umbo,
cumque iter ambiguum est et vitae nescius error
- ³⁵ diducit trepidas ramosa in compita mentes,
me tibi supposui. teneros tu suscipis annos
Socratico, Cornute, sinu. tunc fallere sollers
adposita intortos extendit regula mores
et premitur ratione animus vincique laborat
- ⁴⁰ artificemque tuo ducit sub pollice vultum.
tecum etenim longos memini consumere soles
et tecum primas epulis decerpere noctes,
unum opus, et requiem pariter disponimus ambo,
atque verecunda laxamus seria mensa,
- ⁴⁵ non equidem hoc dubites, amborum foedere certo
consentire dies et ab uno sidere duci.
nostra vel aequali suspendit tempora Libra
Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
dividit in Geminos concordia fata duorum,
- ⁵⁰ Saturnumque gravem nostro Iove frangimus una,
nescio quod certe est quod me tibi temperat astrum.
Mille hominum species et rerum discolor usus;
velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.
mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
- ⁵⁵ rugosum piper et pallentis grana cumini,
hic satur inriguo mavult turgescere somno,
hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
in venerem putris; set cum lapidosa cheragra

fecerit articulos veteris ramalia fagi,
⁶⁰ tunc crassos transisse dies lucemque palustrem
 et sibi iam seri vitam ingemuere relictam.
 At te nocturnis iuvat inpalescere chartis;
 cultor enim iuvenum purgatas inseris aures
 fruge Cleanthea. petite hinc puerique senesque
⁶⁵ finem animo certum miserisque viatica canis.
 cras hoc fiet. idem cras fiet. quid? quasi magnum
 finem animo certum miserisque viatica canis. nempē diem
 donas? sed cum lux altera venit,
 iam cras hesternum consumpsimus; ecce aliud cras
 egerit bos annos et semper paulum erit ultra,
⁷⁰ nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno
 vertentem sese frustra sectabere canthum,
 cum rota posterior curras et in axe secundo.
 Libertate opus est. non hac, ut quisque Velina
 Publius emeruit, scabiosum tesserula far
⁷⁵ possidet, heu steriles veri, quibus una Quiritem
 vertigo facit, hic Dama est non tressis agaso,
 vappa lippus et in tenui farragine mendax;
 verterit hunc dominus, momento turbinis exit
 Marcus Dama: papae, Marco spondente recusas
⁸⁰ credere tu nummos? Marco sub iudice palles?
 Marcus dixit, ita est. adsigna, Marce, tabellas.
 haec mera libertas, hoc nobis pillea donant.
 An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
 cui licet ut libuit? licet ut volo vivere: non sum
⁸⁵ liberior Bruto? mendose colligis, inquit
 stoicus hic aurem mordaci lotus aceto:
 hoc reliquum accipio, licet illud et ut volo tolle.
 Vindicta postquam meus a praetore recessi,

cur milli non liceat, iussit quodcumque voluntas,
⁹⁰ excepto siquid Masuri rubrica vetavit?
 Disce, sed ira cadat naso rugosaque sanna,
 dum veteres avias tibi de pulmone revello,
 non praetoris erat stultis dare tenvia rerum
 officia, atque usum rapidae permittere vitae;
⁹⁵ sambucam citius caloni aptaveris alto.
 stat contra ratio et secretam garrit in aurem,
 ne liceat facere id quod quis vitiabit agendo,
 publica lex hominum naturaque continet hoc fas,
 ut teneat vetitos inscitia debilis actus,
¹⁰⁰ diluis elleborum certo conpescere puncto
 nescius examen: vetat hoc natura medendi.
 navem si poscat sibi peronatus arator
 Luciferi rudis, exclamet Melicerta perisse
 frontem de rebus. Tibi recto vivere talo
¹⁰⁵ ars dedit et veri speciem dinoscere calles,
 nequa subaerato mendosum tinniat auro?
 quaeque sequenda forent quaeque evitanda vicissim,
 illa prius creta, mox haec carbone notasti?
 es modicus voti, presso lare, dulcis amicis?
¹¹⁰ iam nunc adstringas, iam nunc granaria laxes,
 inque luto fixum possis transcendere nummum
 nec gluttu sorbere salivam Mercurialem?
 haec mea sunt, teneo cum vere dixeris, esto
 liberque ac sapiens praetoribus ac Iove dextro,
¹¹⁵ sin tu, cum fueris nostrae paulo ante farinae,
 pelliculam veterem retines et fronte politus
 astutam vapido servas in pectore volpem,
 quae dederam supra relego funemque reduco:
 nil tibi concessit ratio; digitum exere, peccas,

¹²⁰ et quid tam parvum est? sed nullo ture litabis,
 haereat in stultis brevis ut semuncia recti,
 haec miscere nefas; nec, cum sis cetera fossor,
 tris tantum ad numeros satyrum moveare Bathylli.
 Liber ego. unde datum hoc sumis, tot subdite rebus?
¹²⁵ an dominum ignoras nisi quem vindicta relaxat?
 i puer et strigiles Crispini ad balnea defer!
 si increpuit, cessas nugator? servitium acre
 te nihil inpellit, nec quicquam extrinsecus intrat
 quod nervos agitet; sed si intus et in iecore aegro
¹³⁰ nascuntur domini, qui tu inpunitior exis
 atque hic, quem ad strigiles scutica et metus egit erilis?
 Mane piger stertis. surge, inquit Avaritia, heia
 surge. negas, instat: surge, inquit, non queo. surge.
 et quid agam? rogas? en saperdas advehe Ponto,
¹³⁵ castoreum, stuppas, hebenum, tus, lubrica Coa;
 tolle recens primus piper ex sitiente camelo;
 verte aliquid; iura. sed Iuppiter audiet. eheu,
 baro, regustatum digito terebrare salinum
 contentus perages, si vivere cum Iove tendis.
¹⁴⁰ Iam pueris pellem succinctus et oenophorum aptas;
 ocius ad navem! nihil obstat quin trabe vasta
 Aegaeum rapias, ni sollers Luxuria ante
 seductum moneat: quo deinde, insane, ruis, quo?
 quid tibi vis? calido sub pectore mascula bilis
¹⁴⁵ intumuit, quam non extinxerit urna cicutae?
 tu mare transilias? tibi torta cannabe fulto
 cena sit in transtro Veientanumque rubellum
 exhalet vapida laesum pice sessilis obba?
 quid petis? ut nummi, quos hic quincunce modesto
¹⁵⁰ nutrieras, peragant avidos sudore deunces?

indulge genio, carpamns dulcia, nostrum est
 quod vivis, cinis et manes et fabula fies.
 vive memor leti, fugit hora, hoc quod loquor inde est.
 En quid agis? duplici in diversum scindens hamo.
¹⁵⁵ huncine an hunc sequeris? subeas alternus oportet
 ancipiti obsequio dominos, alternus oberres.
 nec tu cum obstiteris semel instantique negaris
 parere imperio, rupi iam vincula dicas;
 nam et luctata canis nodum abripit, at tamen illi,
¹⁶⁰ cum fugit, a collo trahitur pars longa catenae.
 Dave, cito, hoc credas iubeo, finire dolores
 praeteritos meditor: crudum Chaerestratus unguem
 adrodens ait haec. an siccis dedecus obstem
 cognatis? an rem patriam rumore sinistro
¹⁶⁵ limen ad obscaenum frangam, dum Chrysidis udas
 ebrius ante fores extincta cum face canto?
 euge puer, sapias, dis depellentibus agnam
 percutere. sed censen, plorabit, Dave, relicta?
 nugaris; solea, puer, obiurgabere rubra,
¹⁷⁰ ne trepidare velis atque artos rodere casses!
 nunc ferus et violens; at si vocet, haut mora, dicas
 quidnam igitur faciam? nec nunc, cum arcessat et ultro
 supplicet, accedam? si totus et integer illinc
 exieras, nec nunc. hic hic quod quaerimus, hic est,
¹⁷⁵ non in festuca, lictor quam iactat ineptus.
 Ius habet ille sui, palpo quem ducit hiantem
 cretata ambitio? vigila et ciceringere large
 rixanti populo, nostra ut Floralia possint
 aprici meminisse senes! quid pulchrius? at cum
¹⁸⁰ Herodis venere dies unctaque fenestra
 dispositae pinguem nebulam vomuere lucernae

portantes violas rubrumque amplexa catinum
cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino,
labra moves tacitus recutitaque sabbata palles.
¹⁸⁵ tum nigri lemures ovoque pericula rupto,
tum grandes galli et cum sistro lusca sacerdos
incussere deos inflantis corpora, si non
praedictum ter mane caput gustaveris alii.
Dixeris haec inter varicosos centuriones,
¹⁹⁰ continuo crassum ridet Pulfenius ingens
et centum Graecos curto centusse licetur.

Satura VI

¹ Admovit iam bruma foco te, Basse, Sabino?
iamne lyra et tetrico vivunt tibi pectine chordae?
mire opifex numeris veterum primordia vocum
atque marem strepitum fidis intendisse Latinae,
⁵ mox iuvenes agitare iocos et pollice honesto
egregius luisse senex. mihi nunc Ligus ora
intepet hibernatque meum mare, qua latus ingens
dant scopuli et multa litus se valle recepat.
Lunai portum, est operae, cognoscite, cives:
¹⁰ cor iubet hoc Enni, postquam destertuit esse
Maeonides, quintus pavone ex Pythagoreo.
Hic ego securus volgi et quid praeparet auster
infelix pecori securus et angulus ille
vieini nostro quia pinguior; et si adeo omnes
¹⁵ ditescant orti peioribus, usque recusem
curvus ob id minui senio aut cenare sine uncto
et signum in vapida naso tetigisse lagoena.
discrepet his alius, geminos, horoscope, varo
producis genio: solis natalibus est qui

²⁰ tinguat olus siccum muria vafer in calice empta,
 ipse sacrum inrorans patinae piper; hic bona dente
 grandia magnanimus peragit puer. utar ego, utar,
 nec rhombos ideo libertis ponere lautus,
 nec tenuis sollers turdarum nosse salivas.
²⁵ Messe tenuis propria vive et granaria, fas est,
 emole. quid metuas? occa, et seges altera in herba est.
 at vocat officium, trabe rupta Bruttia saxa
 prendit amicus inops remque omnem surdaque vota
 condidit Ionio, iacet ipse in litore et una
³⁰ ingentes de puppe dei iamque obvia mergis
 costa ratis lacerae: nunc et de caespite vivo
 frange aliquid, largire inopi, ne pictus oberret
 caerulea in tabula, sed cenam funeris heres
 negleget iratus, quod rem curtaveris; urnae
³⁵ ossa inodora dabit, seu spirent cinnama surdum
 seu ceraso peccent casiae, nescire paratus:
 tune bona incolumis minuas? et Bestius urguet
 doctores Graios: ita fit; postquam sapere urbi
 cum pipere et palmis venit nostrum hoc maris expers,
⁴⁰ faenisecae crasso vitiarunt unguine pultes.
 haec cinere ulterior metuas? at tu, meus heres
 quisquis eris, paulum a turba seductionior audi.
 O bone, num ignoras? missa est a Caesare laurus
 insignem ob cladem Germanae pubis, et aris
⁴⁵ frigidus excutitur cinis ac iam postibus arma,
 iam chlamydas regum, iam lutea gausapa captis
 essedaque ingentesque locat Caesonia Rhenos.
 dis igitur genioque ducis centum paria ob res
 egregie gestas induco. quis vetat? aude.
⁵⁰ vae, nisi conives! oleum artocreasque popello

largior, an prohibes? dic clare non adeo, inquis,
 exossatus ager iuxta est. age, si mihi nulla
 iam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
 nulla manet patrui, sterilis matertera vixit,
⁵⁵ deque avia nihilum superest, accedo Bovillas
 clivumque ad Virbi, praesto est mihi Manius heres,
 progenies terrae? quaere ex me quis mihi quartus
 sit pater: haut prompte, dicam tamen; adde etiam unum,
 unum etiam: terrae est iam filius, et mihi ritu
⁶⁰ Manius hic generis prope maior avunculus exit.
 qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
 sum tibi Mercurius, venio deus huc ego ut ille
 pingitur. an renuis? vis tu gaudere relictis?
 dest aliquid summae. minui mihi, sed tibi totum est
⁶⁵ quidquid id est. ubi sit, fuge quaerere, quod mihi quondam
 legarat Tadius, neu dicta repone paterna,
 faenoris accedat merces, hinc exime sumptus.
 quid reliquum est? reliquum? nunc nunc inpensius ungue,
 ungue, puer, caules! mihi festa luce coquatur
⁷⁰ urtica et fissa fumosum sinciput aure,
 ut tuus iste nepos olim satur anseris extis,
 cum morosa vago singultiet inguine vena,
 patriciae inmeiat vulvae? mihi trama figurae
 sit reliqua, ast illi tremat omento popa venter?
⁷⁵ Vende animam lucro, mercare atque excute sollers
 omne latus mundi, ne sit praestantior alter
 Cappadocas rigida pinguis plausisse catasta,
 rem duplica. feci; iam triplex, iam mihi quarto,
 iam decies redit in rugam. depunge ubi sistam:
⁸⁰ inventus, Chrysippe, tui finitor acervi.